
Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 8–9 maj 2018

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2017 fram. Skrivelsen består av *Årsredovisning 2017 för Svenska kyrkans nationella nivå* med bilagan *Resultatrapport 2017*. Till skrivelsen läggs också *Hållbarhetsredovisning 2017 för Svenska kyrkans nationella nivå* fram.

Innehåll

1	Förslag till kyrkomötesbeslut	3
2	Årsredovisning och hållbarhetsredovisning för 2017.....	4
	Bilaga Resultatrapport 2017	5
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	30

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2018:2

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.
2. Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

2 Årsredovisning och hållbarhetsredovisning för 2017

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017 och Hållbarhetsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017 enligt två särskilda tryck som återfinns direkt efter skrivelsen.

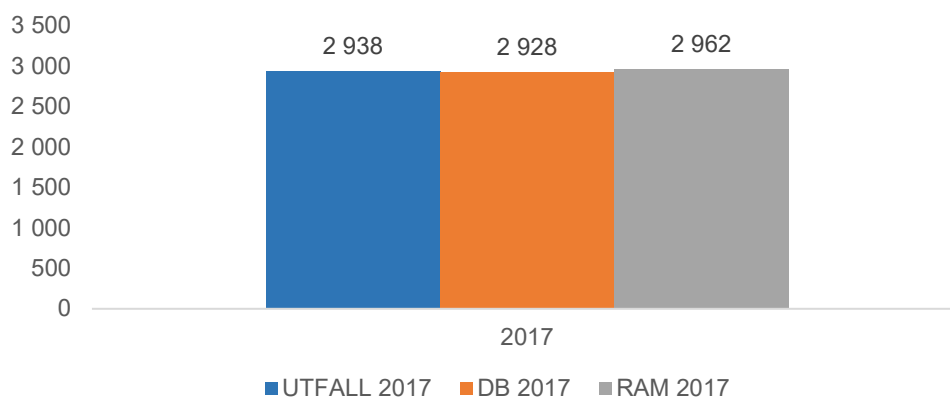
Bilaga Resultatrapport 2017

Verksamheten som denna rapport avser omfattar områdena Stödja utveckling av församlingslivet, Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan, Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld, Bidra till samhällsutvecklingen, Samordna, genomföra och utveckla internationell mission och diakoni, Stöda och utveckla administration och förvaltning, Reglera inomkyrkligt, Utjämning och finansförvaltning, Styrning och ledning samt Internt stöd.

Samtliga belopp i skrivelsens tabeller anges i miljoner kronor, mnkr, där inte annat anges och avrundningsdifferenser kan förekomma. I tabellerna per verksamhet redovisas intäkter och kostnader. Resultatet i tabellerna visar nettokostnaden, dvs. den kostnad som finansieras av avgifter för gemensam verksamhet och avkastningen från finansförvaltningen. På grund av anpassningar till en ny ekonomisk uppföljningsstruktur, samt omorganisationer, finns mindre avvikelser per verksamhet jämfört med budget och föregående års utfall.

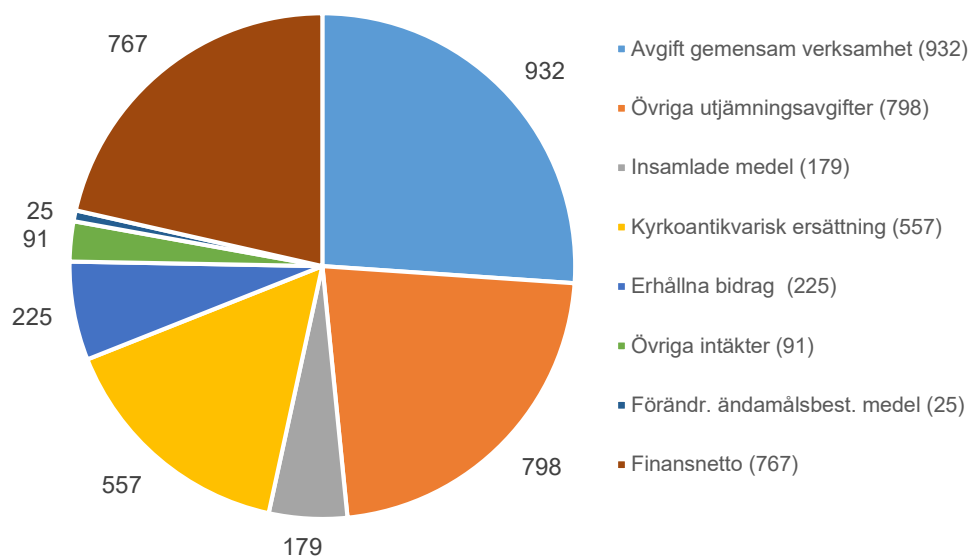
I diagrammet nedan visas kostnadsram i jämförelse med planerade kostnadsramar. RAM 2017 är den av kyrkomötet beslutade kostnadsramen och DB 2017 är den av kyrkostyrelsen beslutade detaljbudgeten.

Diagram 1. Kostnadsram utfall 2017 i jämförelse med planerade kostnadsramar

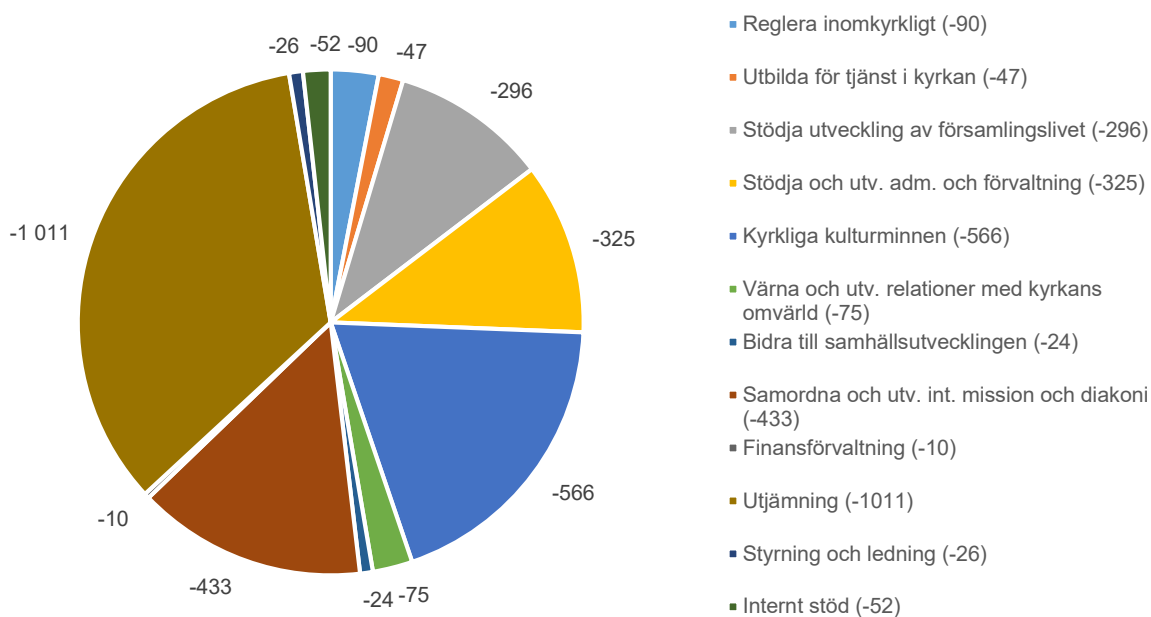
Kostnadsramen för utfall 2017 uppgår till 2 938 mnkr, vilket är 10 mnkr högre än i detaljbudget och 24 mnkr lägre än i rambudget.

Diagram 2. Fördelning totala intäkter år 2017

De totala intäkterna inklusive finansnetto uppgår till 3 575 mnkr, vilket är 503 mnkr högre än detaljbudget och 482 mnkr högre än i rambudget, vilket främst förklaras av högre intäkter från kapitalförvaltningen.

Diagram 3. Totala kostnader år 2017 fördelade per verksamhet

De totala kostnaderna år 2017 uppgår till 2 954 mnkr. Detta inkluderar kostnader för fastighetsfinansiering och satsningen *Dela tro – dela liv*, vilka inte ingår i kostnadsramen.

I det följande redovisas ett urval av verksamhetens insatser och resultat i enlighet med den verksamhetsinriktning kyrkomötet tidigare beslutat om.

Verksamheten inriktas på att ge stöd inom de prioriterade områden som kyrkostyrelsen och stiftet kommit överens om: stöd till församlingens grundläggande uppgift, kommunikation, omvärldsanalys och forskning samt administrativ samverkan.

Stöd till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet, därtill lämnas stöd direkt till stiftet. Vissa utvecklingsarbeten äger rum i samarbete med något eller några stift som har särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde.

Reformationsåret 2017

Högtidlighållandet av reformationen har präglat mycket av årets verksamhet. Fyra större arrangemang är genomförda enligt plan: Teologifestivalen i Uppsala, Världens fest i Västerås, Bokmässan i Göteborg samt reformationsveckan i Uppsala. Inspirationsmaterial har publicerats löpande på Svenska kyrkans intranät. En bred kulturell satsning med artiklar i de stora dagstidningarna samt program i Sveriges Radio och Sveriges Television har fördjupat kunskapen om reformation och den lutherska traditionen i Sverige. I kalendariet på webbsidan har församlingar och stift kunnat lägga in sina arrangemang så att fler skulle kunna ta del av vad som hände i hela landet.

Dela tro – dela liv

Satsningen *Dela tro – dela liv* befinner sig i en fas där delsatsningar blir färdiga och slutrapporter lämnas. Exempel på delsatsningar som slutförts under året är *Mötesplatser för trons och livets frågor*, ett samarbete med flera stift och Kalmar läns museum, *Projekt församlingsråd* i syfte att stärka förtroendevalda i Göteborg och Linköpings stift samt *Kyrkan och gymnasieskolan* som erbjudit elever samtalskring kyrkans tro och aktuella samhällsfrågor.

Under Teologifestivalen i februari togs inspiration från delsatsningen *Bibeln mitt i allt*, den årliga nationella konferensen *Lärandefestivalen* genomfördes i Lund med Växjö och Lunds stift som medarrangör och på Rättviks stiftsgård genomfördes ett ekumeniskt seminarium om *Dela tro och mission*.

Kyrkostyrelsen önskar att satsningen *Dela tro – dela liv* får en uppföljning som syftar till att Svenska kyrkan får ett systematiskt och sammanhållet program för lärande och undervisning och ett planeringsarbete har påbörjats under året.

Barn och unga

Arbetet inom projektet *Krafttag konfirmation* har slutförts. Projektet har inneburit kompetensutveckling för stiftens konfirmandansvariga, stiftsvisa fortbildnings- och inspirationsdagar. Metodutveckling för personliga möten som rekrytering, utvecklad kommunikation till målgruppen 13–14-åringar och deras föräldrar, en etablerad sökmotor för den som söker olika konfirmationsalternativ samt en påbörjad översyn av konfirmandriktlinjerna.

Omvärldsanalys

Under våren presenterades studien *En tid av möten* där Svenska kyrkans arbete med asylsökande och nyanlända belystes utifrån en nationell enkätstudie och intervjuer i församlingar med olika förutsättningar. Studien publicerades i en bok och kan även laddas ned gratis från Svenska kyrkans webbsida.

Två publikationer *Nyckeln* och *Tidens tecken*, som lyfter upp aktuella ämnen i omvärlden har producerats. Resultat av studier, statistik och omvärldsanalyser har även spritts via föredrag och besvarande av förfrågningar från församlingar, stift och

media. Därutöver har löpande arbete med kvalitetskontroll av statistikdatabasen och utformande av interna och externa enkätundersökningar, *Kyrkbussarna*, genomförts.

En kunskapsbank för spridning av statistik och resultat av undersökningar som underlättar församlingarnas, men även stiftens och nationell nivåns uppföljnings- och omvärldsanalyser har etablerats.

Forskning

Svenska kyrkan genomför forskning vars resultat kan utgöra underlag för Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag samt reflektion över religionernas roll i det mångkulturella samhället. Forskningen utvecklas utifrån en forskningsplattform med inriktning *Samhällsteologi*. Det är en central uppgift att kommunicera forskning och detta görs inom den egna organisationen, i akademi och i samhälle. Några av de områden som lyfts i Svenska kyrkans forskningsverksamhet under året är Social innovation, fred, konflikt och feministisk teologi samt tidig svensk kyrkomusik.

Teologiska kommittén har utarbetat nya arbetsformer och ett utåtriktat arbete påbörjades utifrån detta under året. Temat för en hearing, *Svenska kyrkan, Nation, kultur och värderingar* genomfördes i augusti.

Diakoni, integration och etablering

Svenska kyrkan har länge arbetat i mötet med asylsökande och flyktingar. Sedan 2015 har verksamheten förändrats i många svenska församlingar genom det stora antal människor som tagit sin tillflykt till Sverige. Genom medarbetare, ofta ideellt engagerade, har många församlingar erbjudit bl.a. språkträning, aktiviteter för barn och psykosocialt stöd med hjälp av kyrkostyrelsens extra anslagna medel. Långsiktighet och samverkan med andra organisationer har varit utgångspunkt för fördelning av medel. Den största delen av medlen har fördelats till arbetet i svenska församlingar och pastorat, men en stor del har även fördelats i den internationella verksamheten.

Support migration som riktar sig till anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade som på olika sätt arbetar med migrationsfrågor har gått in i en förvaltningsfas under året. Det är en tvådelad stödfunktion som består av ett intranät och en telefon- och mejlservice. *Support migration* har underlättat erfarenhets-, kunskaps- och metodutbyte mellan församlingar. Utbildningar i t.ex. psykosocialt förhållningssätt och bemötande har arrangerats. Svenska kyrkan har under året tecknat en samverkansöverenskommelse med Röda Korset, Rädda Barnen, Forum – idéburna organisationer med social inriktning och Riksidrottsförbundet inom flykting- och migrationsområdet i syfte att stärka det gemensamma arbetet på regional och lokal nivå.

Det fleråriga projektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet* som genomförts i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Arbetsförmedlingen avslutades årsskiftet 2017.

I syfte att stärka diakoni- och välfärdsinsatser och bidra till reflektionen om Svenska kyrkans roll och uppdrag i den svenska välfärden färdigställdes *Vägledning för diakoni*.

Själavård och Jourhavande präst

Året har inneburit fortsatt kvalitetsutveckling av tjänsterna Jourhavande präst i tre kanaler, chatt, brev och telefon och för Svenska kyrkans finska telejouren Palveleva puhelin. Nya samverkansavtal för Jourhavande präst har utarbetats med stiftet under året som bl.a. innebär att chatten utökas med en veckodag, från fyra till fem dagar, samt med en präst mer per pass, från fyra till fem. Det samiska krisnätverket lades ned

vid årsskiftet p.g.a. för få samtal och därmed brister i anonymitet. För att stärka själavårdsarbete i samisk kontext utvecklas samverkan framför allt med Luleå och Härnösands stift.

Många diakoner och präster har sedan många år vistats på nätet i kyrkans egna kanaler och på andra arenor för att möta människor som undrar över små och stora frågor i livet eller få förbön. Det pastorala omhändertagandet handlar ofta om att hänvisa till församlingen i närmiljön. En rekryterings- och utbildningssatsning pågår för att få fler präster i tjänst på nätet och för att kvalitetssäkra insatserna.

Ett ekumeniskt samarbete finns för själavård på andra arenor, t.ex. inom kriminalvården, inom sjukvården och på högskolan, och fortbildning av medarbetare sker kontinuerligt.

Krisberedskap

Nationell nivå ansvarar för att leda och samordna beredskapen inom Svenska kyrkan och för att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur arbetet ska bedrivas inom Svenska kyrkan. Beredskapshandläggarna i stiftet har kommit överens om en tätare mötesfrekvens, kontinuerligt delande av den aktuella situationen och för att planera för ökad förmåga för civilt försvar.

Säkerhetsfrågorna har de senaste åren krävt allt större utrymme och en säkerhetschef har rekryterats under året. Internationella verksamheten har uppdaterat sina rutiner i nära samarbete med ACT-alliansen för resor utomlands och medarbetarnas kompetens inom området har förbättrats under året. Inom ramen för krisberedskap och krisledning ges också stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet där man under året genomfört riskkartläggning i samtliga församlingar med förslag på åtgärder för att höja säkerheten.

Svenska kyrkan och samerna

Den särskilda satsningen på flerspråkigt arbete som avslutades för två år sedan har i viss mån ökat medvetenheten i minoritets- och urfolksfrågor, men det finns fortsatt behov av hållbara strukturer för arbetet lokalt.

Kyrkans vitbok *De historiska relationerna mellan Svenska kyrkan och samerna – En vetenskaplig antologi* som publicerades 2016 och syntesboken *Samerna och Svenska kyrkan*, som sammanfattar vitbokens artiklar, lanserades i samband med ett symposium i februari 2017 kallat *Samerna och Svenska kyrkan – från förtryck till försoning?* En viktig del i det fortsatta försoningsarbetet är att tillgängliggöra materialet och få till stånd en reflektion och dialog kring frågorna i Svenska kyrkans församlingar och bland samer.

De samiska kyrkodagarna genomfördes i Arvidsjaur i juni och samlade runt 500 deltagare från Sverige, Finland, Norge och Ryssland. Förutom att fira gudstjänst på samiska kunde deltagarna välja bland konserter, filmvisningar och ett 20-tal seminarier. Ett ungdomsläger arrangerades också under dagarna.

Arbete bland svenskar i andra länder

Uppdraget är att verka för kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I arbetet med att verka för kyrklig verksamhet ligger det att rekrytera, utbilda och sända ut medarbetare och utlandsplacerad personal. Att samverka med nordiska och internationella organ samt att främja ekumeniskt samarbete ingår också i uppdraget. Fastighetsrenoveringar, ombyggnader och reparationer genomförs kontinuerligt i Svenska kyrkan i utlandets fastigheter.

Arbetet innebär i övrigt främst en konsultativ uppgift i förhållande till utlandsförsamlingarna där uppdraget är att stödja kyrkoherdar och kyrkoråd i att driva församlingens arbete lokalt, bl.a. erbjuds anpassade utbildningar för varje församling.

Kommunikationen till ombud och frivilliga har intensifierats för att återuppbygga förtroendet och förbättra kunskapen om utlandsarbetets förutsättningar och karaktär. En juridisk genomlysning av verksamheten pågår och redovisas under området styrning och ledning. Samverkan med Visby stift fortsätter att utvecklas.

Svenska kyrkan har för närvarande problem med att få visum för medarbetare till framför allt Australien och USA, vilket innebär reducerad verksamhet och orsakar bekymmer.

Tabell 1. Intäkter och kostnader, Stödja utveckling av församlinglivet

Stödja utveckling av församlinglivet	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	57	35	34	45	-12	10	11
Kostnader	-342	-292	-307	-296	46	-4	11
Resultat	-285	-256	-273	-251	34	5	22

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för forskning, analys och statistik, kommunikationsstöd, diakonalt utvecklingsarbete, migration, integration och mångfaldsfrågor, barn, ungdomar och unga vuxna, flerspråkighet och minoriteters rättigheter, ideellt engagemang, främjande av utlandsförsamlingar, samordning krisberedskap m.m. Här återfinns även kostnader för satsningen *Dela tro – dela liv*.

Intäkterna är något högre än budget på grund av att det tillkommit statliga medel till arbetet med flyktingar och asylsökande. Kostnader är lägre än tidigare planering då viss del av arbetet med flyktingar och asylsökande som budgeterats här återfinns inom den internationella verksamheten.

Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Kyrkostyrelsen anger villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämmer utbildningsplaner samt ser till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning.

Verksamheten i form av grundutbildningarna i de fyra programmen och den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen har genomförts på Svenska kyrkans utbildningsinstitut enligt plan. Under året har totalt 174 personer examinerats, 76 personer i Lund och 98 i Uppsala. 76 personer har studerat på halvfart och på distans. Dessutom har 56 studerande erhållit intyg om avslutad pastoralteologisk grundkurs under året, varav tio personer studerat i Göteborg. 75 personer har avslutat kyrkoherdeutbildningen under året.

Tabell 2. Intäkter och kostnader Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Utbilda för tjänst i kyrkan	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	0	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-47	-53	-53	-47	0	6	6
Resultat	-47	-53	-53	-46	1	7	7

Inom verksamheten finns planerade kostnader för utbildning m.m. Kostnaderna är i nivå med föregående års utfall men understiger budget vilket beror på lägre verksamhetskostnader samt att vakanser på lärartjänster funnits under året.

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld

Ekumenik och interreligiös dialog

Arbetet med att värna och utveckla relationer till kyrkor, organisationer och individer i kyrkans omvärld har följt planering Svenska kyrkan har deltagit aktivt i Kyrkornas världsråds arbete genom förtroendevalda och sakkunniga i kommissioner, arbetsgrupper och vid konsultationer. Svenska kyrkan deltog genom ärkebiskopen i Kyrkornas världsråds kyrkoledardelegation till Irak med målsättning att möta företrädare för kyrkorna i Irak och irakiska Kurdistan.

Året har präglats av 500 år av reformation, med kulmen under sista veckan i oktober när reformationen högtidlighölls i samtliga stift. Den ekumeniska dialogen mellan lutheraner och katoliker har stärkts genom gemenskap och försoning och en vilja att gå vidare med fokus på att det väsentliga är det som förenar oss, utan att det som skiljer skymms.

I maj höll Lutherska världsförbundet generalförsamling i Windhoek, Namibia och Svenska kyrkan representerades av bl.a. ärkebiskopen och kyrkostyrelsens förste vice ordförande. Svenska kyrkan var värd för Lutherska världsförbundets europeiska förmöte.

Svenska kyrkan bidrar till utvecklingen av Konferensen av europeiska kyrkor och deltar i flera tematiska referensgrupper. Svenska kyrkan var representerad vid Churches Commission for migrants in Europes generalförsamling i Prag, Tjeckien då en ny tvåårsplan antogs.

Det har varit ett fortsatt aktivt deltagande i Sveriges kristna råds och Svenska missionsrådets arbete genom styrelse och arbetsgrupper.

Svenska kyrkan deltar aktivt i Sveriges interreligiösa råd och ett flertal seminariedagar har genomförts runt om i landet i frågor om hat och hot, religionsfrihet, antisemitism och islamofobi. Interreligiös samverkan och dialog blir allt viktigare och ett sammanhållet program för interreligiös dialog för fredlig samexistens, såväl nationellt som internationellt, håller på att växa fram. Inom detta område planeras *Ärkebiskopens möte*, motsvarande de två som tidigare ägt rum med annat tema.

Bokmässan

Svenska kyrkans program på bokmässan genomförs varje år under namnet *Se människan*, ett forum för litteratur och livsfrågor. Det är ett samarbete mellan den nationella nivån och Göteborgs stift, samverkan sker också med Sensus studieförbund, Verbum och Sigtunastiftelsen. Svenska kyrkan är bokmässans största samarbetspartner, och för Svenska kyrkan är det det största årliga publika arrangemanget.

Huvudtemat för bokmässan i Göteborg var detta år *Bildning*. Temat anknöt till reformationsåret 2017 och Svenska kyrkan hade en större roll än vanligt på mässan under temat *re:formation – om:bildning*. Svenska kyrkan genomförde två ytterligare scener, en tematisk scen och en scen i samarbete med Utbildningsradion där ett program riktat till målgruppen till högskolan och gymnasiet ingick och är nu tillgängligt på deras webbplats.

Kultur och livstolkning

Svenska kyrkan verkar för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning. Ett konsultativt stöd till stift och församling som syftar till att medarbetare ska kunna använda filmen som metod i den grundläggande uppgiften sker bl.a. genom Svenska kyrkans filmblogg.

Svenska kyrkans kulturstipendium omfattar totalt 500 000 kronor och stipendiet tilldelades personer inom kategorierna musik, bildkonst, scenkonst, film och litteratur. Dessa delades ut på kyrkomötet och i anslutning till detta tilldelades regissören Amanda Kernell Det samiska kulturpriset för filmen *Sameblod*.

Svenska kyrkans filmpris gick i år till filmen *Dröm vidare* och Svenska kyrkans ungdomsfilmpris tilldelades filmen *Heartstone*.

Extern kommunikation

Arbetet med den externa kommunikationen genomförs i första hand inom ramarna för den med stiftens gemensamma satsningen *Kommunikationsåret*. Det är ett arbete som syftar till att göra Svenska kyrkan synlig under hela året och inte bara under de högtider som starkast kopplas samman med kyrkan och kristen tro.

Under 2017 har olika insatser gjorts för att göra arbetet med analyser och mätning av kommunikationsinsatser mer känt. Under våren togs initiativ till projektet *Kommunikation som mission – en gemensam verktygslåda för ökad relevans och närvaro*. Pilotprojektet kommer att ske i samarbete med några stift under 2018 och målet är att höja den kommunikativa kompetensen i församlingarnas arbetslag.

I samband med Allhelgonahelgen genomfördes en större kommunikationssatsning då olika aktiviteter samordnades med stiftens.

Under 2017 har utvecklingsarbetet med sociala medier fortsatt. Svenska kyrkans konton på Facebook, Twitter, Instagram och Spotify, som den nationella nivån administrerar har alla en ständig ökning av antalet följare.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI

Uppdraget för Svenska teologiska institutet, STI, är att utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen.

Institutet är en plats för akademiska studier, internationella kurser, fortbildning och möten med inriktning på relationer över religions- och kommunitetsgränser. Det sker ett samarbete med flera svenska och utländska universitet och nätverk.

Prästtjänsten på STI tillsattes under hösten med tillträde i mars 2018.

Tabell 3. Intäkter och kostnader Värna och utveckla relationer till kyrkans omvärld

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	8	3	3	6	-2	3	3
Kostnader	-73	-75	-77	-75	-2	0	2
Resultat	-66	-73	-74	-70	-4	3	4

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för ekumenik och inter-religiös dialog, extern kommunikation, Svenska teologiska institutet, kulturliv som främjar dialog kring religion och livstolkning m.m. Intäkter och kostnader är i linje med budget och föregående års utfall.

Bidra till samhällsutvecklingen

Företrädarskap och påverkansarbete

Kyrkostyrelsen företräder Svenska kyrkan genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare och myndigheter, lämna remissyttranden samt genom talespersoner i media och på andra sätt. Detta ska förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör.

Svenska kyrkans budskap ska ha en tydlig teologisk grund, vara väl sammanvägda mellan kyrkans olika verksamheter och perspektiv och vara tydligt grundade i beslutade policys. Det innebär bl.a. att tala tydligt om människovärde, upprättelse och frihet i de sammanhang där politiska beslut fattas och genomförs, inom politik, förvaltning och i det civila samhället.

Svenska kyrkan har genom ärkebiskopen och biskopsmötet aktivt deltagit i media, under året, genom såväl kommentarer i särskilda händelser som i debatter i aktuella frågor. Svenska kyrkan har uppvakttat statsråd och deltagit i ett flertal processer och möten.

De nya hållbarhetsmålen *Agenda 2030* och klimatavtalet från 2015 ändrade påverkansarbetet från fokus på enskilda tematiska områden till att följa upp och utkräva ansvar när det gäller målen som helhet t.ex. är sociala trygghetssystem en viktig del i *Agenda 2030*.

Religiösa företrädare identifieras i allt högre utsträckning som viktiga aktörer för att nå de utvecklingspolitiska målen. Detta är särskilt tydligt inom områden som rättvis fred, genusrättvisa och jämställdhet samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Ett exempel på en viktig kontaktyta där företrädarskapet utövas och påverkansinsatser genomförs är Svenska kyrkans engagemang i politikerveckan i Almedalen. Sommaren 2017 genomfördes Svenska kyrkans insatser med innehållsmässig fokusering och medverkan på andras arenor. Det finns en strävan att intensifiera samverkan med resurspersoner i stift och församlingar, vilket påbörjats under året.

Påverkansarbetet gentemot EU sker främst genom Svenska kyrkans medlemskap i Forum – idéburna organisationer med social inriktning och deras mandat i Europeiska ekonomiska kommittén, en rådgivande EU-institution till kommissionen, parlamentet och rådet. Svenska kyrkan arbetar också genom Churches Commission för Migrants in Europe, Conference of European Churches, ACT Alliance EU samt Eurodiaconia på plats i Bryssel.

Kyrkostyrelsen har svarat på följande 31 remisser under året:

- ◆ *Bolagsverkets förslag till föreskrifter om registrering av verkliga huvudmän*, från Bolagsverket
- ◆ Remittering av betänkandet *Ny dataskyddslag* (SOU 2017:39), från Justitiedepartementet
- ◆ *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, från Justitiedepartementet
- ◆ *Vissa skattefrågor gällande ideella föreningar, registrerade trossamfund och kollektivavtalsstiftelser*, från Finansdepartementet
- ◆ *Nordisk miljömärkning av fonder*, från Miljömärkning Svanen
- ◆ *Ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel och annat utnyttjande av utsatta personer*, från Justitiedepartementet
- ◆ Betänkandet *En inkluderande kulturskola på egen grund*, från Kulturdepartementet
- ◆ Valfärdsutredningens delbetänkande *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78), från Finansdepartementet
- ◆ *Förslag till Skyddsprocess*, från Migrationsverket
- ◆ *Förslag till standard för handläggning av ärenden rörande gifta barn i skyddsprocessen*, från Migrationsverket
- ◆ *Stärkt ställning för arbetskraftsinvandrare på arbetsmarknaden* (SOU 2016:91), från Justitiedepartementet
- ◆ *En översyn av lagstiftningen om företagsbot* (SOU 2016:82), från Justitiedepartementet
- ◆ *Mottagandet vid nationella evakueringar till Sverige* (Ds 2016:439), från Socialdepartementet
- ◆ *Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsat uppehållstillstånd* (Ds 2016:45), från Justitiedepartementet
- ◆ Lagrådsremiss *Tydligare befogenhet för polisen när beslut om avvisning eller utvisning verkställs*, från Justitiedepartementet
- ◆ *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd* (SOU 2016:78), från Näringsdepartementet
- ◆ *Kyrkomötets arbetsformer*, från kyrkomötets presidium
- ◆ *Värna demokratin mot våldsbejakande extremism, Nationell samordning och kommunernas ansvar* från Kulturdepartementet
- ◆ *Förslag till föreskrifter om statsbidrag till allmänna samlingslokaler*, från Boverket
- ◆ Processbeskrivning *Förlängningsprocessen spår 6*, från Migrationsverket
- ◆ *Se barnet!* (SOU 2017:6), från Justitiedepartementet
- ◆ *Införlivande av rådets direktiv 2015/637 av den 20 april 2015 om samordnings- och samarbetsåtgärder för underlättande av konsulärt skydd till icke-företrädde unionsmedborgare i tredjeländer och om upphävande av beslut 95/553/EG (det konsulära direktivet)*, från Utrikesdepartementet
- ◆ *Föreskrifter och allmänna råd avseende den förenklade fastighetstaxeringen 2018*, från Skatteverket
- ◆ Valfärdsutredningens slutbetänkande *Kvalitet i välfärden* (SOU 2017:38), från Finansdepartementet
- ◆ Klimatanpassningsutredningens betänkande (SOU 2017:42) *Vem har ansvaret?*
- ◆ *Bättre skydd mot diskriminering* (SOU 2016:87), från Kulturdepartementet
- ◆ *Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik* (SOU 2017:60), från Kulturdepartementet
- ◆ *Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa – Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa* (SOU 2017:47), från Socialdepartementet

- ◆ *Konsultation i frågor som rör det samiska folket* (Ds 2017:43), från Kulturdepartementet
- ◆ *Kyrkohandbok*, från Eumeniakyrkan
- ◆ *Vissa förslag till ändringar i lagen om offentlig upphandling med anledning av Valfärdsutredningens förslag* (Fi2017/03767/OU), från Finansdepartementet.

Tabell 4. Intäkter och kostnader Bidra till samhällsutvecklingen

Bidra till samhällsutvecklingen	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	0	0	1	0	0	0	-1
Kostnader	-32	-19	-32	-24	8	-5	8
Resultat	-32	-19	-31	-24	8	-5	7

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för internationellt och nationellt påverkansarbete m.m. Intäkterna är i nivå med budget och föregående års utfall. Kostnaderna är lägre än tidigare planering och föregående års utfall bl.a. inom internationellt påverkansarbete.

Samordna, genomföra och utveckla internationell mission och diakoni

Uppdraget är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Verksamheten formas utifrån en nära samverkan med församlingar och med andra kyrkor och internationella organ.

Verksamheten finansieras av insamlade medel, allmän utjämningsavgift och bidrag. Svenska kyrkan har ramavtal med Sida, som är en betydande bidragsgivare.

Metoden att etablera regionala representanter, liaison officers, har visat sig ha stor betydelse för måluppfyllelse inom landprogrammen, framför allt i samarbetet med regionala och nationella nätverk samt påverkansaktörer. Vid slutet av 2017 hade Svenska kyrkan 18 utsända medarbetare. Närvaron leder till bättre kontakt med Svenska ambassader och ACT-forum.

Globala ekumeniska allianser

Samarbetet med europeiska medlemmar av ACT-alliansen utvecklas. Att öka intäkter från institutionella givare kräver kännedom, förtroende och långsiktighet och inte minst samarbete. Arbetet har resulterat i en kunskapsbas inom institutionell finansiering. För att öka de institutionella intäkterna är närvaro i form av personal avgörande. Samarbete inom ACT-alliansen blir allt viktigare, inte minst för att långsiktigt stärka kapaciteten hos partner. En annan trend är den växande betydelsen av privata aktörer. Privata stiftelser, fonder och företag kommer att spela en allt större roll framöver. Svenska kyrkans internationella arbete behöver vara med i det sammanhanget för att diversifiera finansieringskällorna.

Överhuvudtaget ökar kontroll- och uppföljningskraven från givare och andra instanser. Åtterrapporering, granskning, revision och kontroll kräver systemutveckling och stora personella resurser.

Långsiktigt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd

Under året har arbete inletts för att utveckla arbetsmetoder för att länka och utveckla synergier mellan humanitära insatser och långsiktigt utvecklingssamarbete med fokus på psykosocialt välbefinnande, återhämtning och skydd. Trenderna av att de humanitära kriserna blir alltmer komplexa, stora och utdragna fortsätter. Svenska kyrkan har lyckats öka sin möjlighet att stödja humanitära insatser genom ACT-alliansen, det har däremot varit svårt att utverka flerårigt stöd då många givare fokuserar den akuta fasen i en katastrof och ett flerårigt stöd är svårt att utverka.

Svenska kyrkan har responderat på humanitära kriser i t.ex. Afghanistan, Irak, nordvästra Nigeria, Somalia, Sydsudan, Sudan, Syrien, Uganda och Kenya genom ekonomiskt och tekniskt stöd, med särskilt fokus på metodstöd i psykosocialt förhållningssätt. Under året genomfördes tolv personalinsatser, vilket omfattade 52 veckor av den humanitära personalpoolen som är våra experter på psykosocialt stöd.

Engagemang och finansiering

Kännedomen om Svenska kyrkans internationella verksamhet är fortsatt låg. För att öka kunskap, stolthet och lojalitet har arbetet för ökad kännedom av verksamheten fortsatt under 2017 bl.a. beredning av underlag för att utveckla en mer distinkt visuell identitet för Svenska kyrkans internationella arbete. Olika inriktningar har testats genom kvantitativa och kvalitativa undersökningar och arbetet har tagit längre tid än planerat.

På intäktsidan uppfylldes inte insamlingsmålen för 2017. Det går att se en försiktig ökning för anslag från stift och församlingar medan det stora tappet omfattar kollekt, församlingsaktiviteter och testamenten. En insamlingskampanj genomfördes under sommaren till förmån för människor som drabbats av torkan i Afrika.

Tabell 5. Intäkter och kostnader Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Samordna och utveckla internationell mission och diakoni	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	386	427	419	391	5	-36	-28
Kostnader	-437	-467	-449	-433	4	34	16
Resultat	-51	-41	-30	-43	8	-2	-13

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för utvecklingssamarbete, humanitära insatser samt engagemang och finansiering m.m. Intäkter är lägre än tidigare planering till följd av minskade insamlade medel. Kostnader är lägre än budget och föregående år p.g.a. lägre personalkostnader, hyra och bostadskostnader samt lämnade bidrag, vilka sammanlagt understiger budget med 16 mnkr. De kostnader som budgeterats för lanseringen av en ny visuell identitet har inte använts enligt plan.

Kollekter och gåvor är betydligt lägre än budget och föregående år. Erhållna bidrag har däremot ökat jämfört med 2016 eftersom Sida-bidragen är högre. Även bidraget från Radiohjälpen är högre än budget och föregående år.

Den samlade verksamheten för Rådet för internationell mission och diakoni redovisas i tabell 16.

Administrativ samverkan

Arbetet med administrativ samverkan fortgår och utvecklingsarbetet sker tillsammans med stiftens och syftar till att ge förutsättningar för församlingarna att frigöra ytterligare kraft och resurser för sin grundläggande uppgift. Arbetet ska också bidra till hållbar utveckling och en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan trots olika förutsättningar. De fem prioriterade verksamhetsområdena är IT, fastigheter, ekonomi- och lönehantering, ärendehantering samt inköpsstöd.

Antalet församlingar och pastorat som antingen är anslutna till GAS Ekonomi och GAS Personal eller på väg att anslutas uppgår till 150.

Parallellt med detta pågår ett arbete i stiftens med att skapa s.k. *Servicebyråer* för hantering av bl.a. ekonomi- och lön för församlingarnas räkning. Under året har nationell nivå lagt stort fokus på att stödja stiftens servicebyråer under sin uppbyggnadsfas.

Inom *inköpsområdet* pågår arbete i syfte maximera nyttan av kyrkans ramavtal. Vid utgången av 2017 fanns 86 leverantörer inom ramavtalen. En inköpskatalog som presenterar de ramavtal som hittills tecknats finns för att marknadsföra ramavtalen. En webbplats, för annonsering av kommande, pågående och avslutade upphandlingar finns också för att underlätta för leverantörer och även minska administration kopplat till upphandlingar.

Ett nytt ramavtal med Stim för församlingarnas musik förhandlades klart under året. Ramavtalet kommer att underlätta för församlingarnas rapportering och skapa ett nytt statistiskt underlag för musiken i Svenska kyrkan.

Tillsammans med stiftens och den rikstäckande branschorganisationen Fastighetsägarna har utbildningar om fastighetsägarens ansvar erbjudits över hela landet.

Gemensamma IT-system

Uppdraget innebär drift, förvaltning och utveckling av gemensamma IT-lösningar inom bl.a. områdena kyrklig administration, ekonomi- och personal, fastighet och kulturarv, digital kommunikation samt den gemensamma IT-plattformen. Uppdraget innebär även ansvar för utbildning och support.

Den gemensamma IT-plattformen är en central förutsättning för administrativ samverkan och därför är både kostnaden per användare och församlingarnas anslutning till IT-plattformen subventionerad. Antalet församlingar och stift som är anslutna till GIP uppgick vid årsskiftet till 433, med totalt 13 000 användare. Även Svenska Kyrkans Unga och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation är med. Arbetet är även en viktig del i säkerhetsarbetet inom IT-området och en viktig del i förberedelsen inför att EU:s nya dataskyddsförordning träder i kraft i maj 2018. Under 2017 har arbete utförts för att klarlägga konsekvenserna av reformen och förbereda för nya arbetssätt för hela Svenska kyrkan som möter de nya lagkraven. Nödvändiga anpassningar utifrån de nya förutsättningarna kommer att behöva utvecklas.

Ett nytt system för dokumenthantering, diarium och gemensamt arkiv, *Public360*, driftsattes i januari 2017 och kommer att effektivisera handläggningen och ge församlingar och användare ökad möjlighet att själv lösa olika typer av problem och beställningar samt följa hanteringen av ärenden.

Det nya utbildningsteam med tre personer som skapats kopplat till området gemensamma IT-system har arbetat med att bl.a. utveckla effektiva kurser och utbildningar i digitala kanaler. Lärarledda webbmöten har utvecklats och testats inom ramen för GAS Personal. Dessa nya lösningar skapar möjligheter till både ekonomiska

vinster och minskad miljöpåverkan genom minskat resande och mer effektiva utbildningar. Utbildarna har besökt alla stift och träffat stiftens utbildare.

Kulturarv och kyrkliga kulturminnen

Uppdraget är att administrera, förvalta och utveckla modellen för fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning, KAE, i syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar förvaltning av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning och redovisar användningen till regeringen. Uppdraget är också att verka för att det kyrkliga kulturarvet ses som och är en resurs för samhälle och kyrka.

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Den årliga ersättningen är fastställd till 460 mnkr. Ett arbete påbörjades under året med sikte på kontrollstation 2019 och ett inriktningsdokument har tagit fram för att i god tid ge inriktning för arbetet att möjligheter att koordinera insatserna. Dokumentet har tillkommit efter workshops med stiftet, såväl på handläggarsom ledningsnivå.

Ett nytt program för kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvet har etablerats och syftar till att uppfylla Svenska kyrkans och regeringens intentioner om en långsiktig, strategisk och vetenskapligt grundad kunskapsuppbyggnad och samarbete sker med Vitterhetsakademin och Riksantikvarieämbetet.

Konferensen *Tid & rum* om långsiktig och hållbar fastighetshandling med avstamp i gemensamt ansvar arrangerades i Stockholm i mars.

Prästlönetillgångarna

Kyrkostyrelsen utövar tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar och ger råd och stöd i frågor som rör förvaltningen. Dessutom ingår att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Tabell 6. Intäkter och kostnader Stödja och utveckla administration och förvaltning

Stödja och utveckla administration och förvaltning	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	656	548	528	630	-26	82	102
Kostnader	-824	-795	-825	-890	-66	-95	-65
Resultat	-168	-247	-297	-260	-92	-13	37

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för GAS Ekonomi och Personal, dokument-, ärende- och arkivhantering, inköp, teknisk infrastruktur, kyrklig administration, fastigheter, kyrkliga kulturminnen, prästlönetillgångar m.m. Här återfinns också planerade kostnader för bidrag avseende den gemensamma IT-plattformen, GIP, samt intäkter och kostnader för kyrkliga kulturminnen.

Den stora differensen på både kostnads- och intäktssidan beror främst på att den kyrkoantikvariska ersättningen varit väsentligt högre än budgeterat. På kostnadssidan avviker också GIP-bidraget som bara utnyttjades av stiftet till en mindre del av det budgeterade beloppet. Inflödet av nya kunder till GAS har fortsatt varit högre än förutsett, vilket har bidragit till högre kostnader än budgeterat.

Utöver kyrkoantikvarisk ersättning förklaras även skillnaden mot föregående år av högre kostnader än budgeterat för projektet för flytt av serverhallar.

Reglera inomkyrkligt

Kyrkostyrelsens uppdrag är att för kyrkomötet bereda beslut om ändringar i kyrkoordningen avseende bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vigningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ fullgör sina uppgifter.

Kyrkohandbok

Året 2017 har präglats av arbetet med förslaget till ny kyrkohandbok och slutligen fattade kyrkomötet 2017 det historiska beslutet att anta en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan som kommer att tas i bruk pingstdagen 2018. Den syftar till att underlätta församlingars möjligheter att utveckla sitt lokala gudstjänstliv och främja det gemensamma för Svenska kyrkan.

Kyrkomötet 2017 gav dessutom kyrkostyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med gudstjänstens musik och ta fram kompletterande musik till den nya kyrkohandboken. Uppdraget omfattar både Gudstjänstmusik A i kyrkohandboken och musiken i de liturgiska texterna i Gudstjänstmusik A, B och C som kan kompletteras med musik från exempelvis samisk tradition och från samarbetskyrkor utanför Europa.

Implementeringen av den nyss antagna kyrkohandboken i församlingslivet kommer att ske i samarbete med stiftens, bl.a. genom informations- och fördjupningsmaterial samt en körutgåva som förbereddes under året.

Under hela 2017 har arbete med provöversättningar till de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk pågått. En utredning angående vilka övriga språk som kyrkohandboken bör översättas till pågår. Översättningar kan komma att innefatta andra språk som används i Sverige idag, t.ex. engelska, arabiska och persiska.

Kyrkovalet

Kyrkostyrelsen har ett övergripande ansvar för de direkta valen i hela landet genom att på olika sätt biträda stiftens i deras uppgifter genom att utarbeta gemensamma rutiner, information och utbildning.

Ett utvecklingsarbete av de större IT systemen, bl.a. grupp- och kandidatsystemet, röstkort/röstlängdssystemet och vallokalsystemet genomfördes tidigt i valprocessen och utbildningar för stiftens valhandläggare och jurister har genomförts och utbildningsmaterial till valnämnder och nomineringsgrupper har producerats. Kommunikationsinsatser har gjorts och stöd har getts till stift, valnämnder, församlingar samt nomineringsgrupper.

Den 17 september genomfördes 628 direkta val till Svenska kyrkans beslutande organ i enlighet med Svenska kyrkans ordning. Samtliga val kunde genomföras på valdagen och det är andra gången sedan Svenska kyrkan tog över ansvaret för kyrkovalet som inga omval behövde göras. Valet genomfördes med det största valdeltagandet sedan 1930-talet. En nyhet var möjligheten att förtidsrösta var som helst i landet även på valdagen, vilket gjorde kyrkovalet mer tillgängligt för de röstberättigade. Genom att digitalisera nomineringsgruppernas hantering av kandidatlistor och beställning av valsedlar, i stället för pappershantering har processen blivit effektivare och säkrare.

Tabell 7. Intäkter och kostnader Reglera inomkyrkligt

Reglera inomkyrkligt	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	0	0	0	5	5	5	5
Kostnader	-84	-110	-100	-90	-6	20	10
Resultat	-84	-110	-100	-86	-2	24	14

Inom verksamheten finns planerade kostnader för Svenska kyrkans gudstjänstböcker, kyrkoordningen, kyrkomötet, nämnderna för överprövning, kyrkovalet m.m.

Den positiva avvikelser på intäktssidan beror på icke budgeterade intäkter för valsedlar och avvikelse i kostnader mot rambudget beror på lägre kostnader för valet än i budget.

Utjämning och finansförvaltning

Utjämningsystemet

Kyrkostyrelsen har uppdraget att svara för det kyrkliga utjämningsystemet genom att administrera och fastställa nivåerna i systemet.

Utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella olikheter mellan ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan, för att skapa bättre ekonomiska förutsättningar för verksamhet över hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga (generell utjämning) samt stiftsbidrag (individuella bidrag). I utjämningsystemet ingår också den allmänna utjämningsavgiften, som finansierar stiftsbidrag och stora delar av den nationella nivåns verksamhet. 2017 erhåller Svenska kyrkan kyrkoavgifter om cirka 14 miljarder kronor, utjämningsystemet omfördelar cirka tio procent av detta belopp.

Allmän utjämningsavgift utgör den nationella nivåns finansiering från kyrkoavgiften. Kyrkoavgiftsunderlaget, medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomst, följer inkomstutvecklingen i samhället. Budgeterade intäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings prognos över skatteunderlagets utveckling.

Utjämning på församlingsnivå följer av kyrkoordningens bestämmelser om inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga. Genom att avgifter och bidrag i nu gällande utjämningsystem följer varandra påverkar utjämningsnivå inte den nationella nivåns resultat.

Utjämning på stiftsnivå består i nu gällande utjämningsystem av stiftsbidrag. Kostnaden för stiftsbidragen utgörs av nettot mellan det totala stiftsbidraget och den utdelning som stiftens kan tillgodogöra sig från förvaltningen av prästlönetillgångar (särskild utjämningsavgift). Kostnaden på nationell nivå varierar i första hand som ett resultat av stiftens förvaltning av prästlönetillgångar.

Tabell 8. Intäkter och kostnader Utjämningsystemet

Utgjämningsystemet	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Allmän utjämningsavgift	902	929	929	932	30	3	3
Resultat avgift gemensam verksamhet	902	929	929	932	30	3	3
Utgjämningsavgifter församlingsnivå	771	790	794	798	27	8	4
Utgjämningsbidrag församlingsnivå	-771	-790	-795	-799	-28	-9	-4
Resultat församlingsnivå	0	0	0	0	0	0	0
Särskild utjämningsavgift	8	0	0	0	-8	0	0
Utgjämningsbidrag stiftsnivå	-178	-224	-215	-212	-34	12	3
Resultat stiftsnivå	-171	-224	-215	-212	-41	12	3
Resultat	732	705	714	720	-12	15	6

Intäkter och kostnader från utjämningsystemet ökar jämfört med föregående år och är i stort sett i nivå med budget. Ökningen beror till stor del på att kyrkoavgiftsunderlaget ökar, vilket är kopplat till den rådande högkonjunkturen.

Utgjämningsbidrag på stiftsnivå (stiftsbidraget) påverkas av utdelningen på prästlönstillgångar. Bidraget ökar jämfört med föregående års utfall men är lägre än budget.

Finansförvaltning

Uppdraget är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin reella, värdesäkrade, nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt. Riskerna ska spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning ska uppnås. I förvaltningen av nationellt kapital följs FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos kapitalförvaltningsrådet.

Marknadsvärdet på placeringstillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per den 31 december 2017 till 8 155 mnkr. Resultatet för perioden 1 jan–31 dec 2017 uppgick till 762 mnkr, vilket motsvarar en avkastning på 10,3 procent att jämföra med sammanvägt index på 8,3 procent. Aktieplaceringarna gav ett positivt resultat med 670 mnkr, varav 633 mnkr är orealiserad värdeförändring.

Tabell 9. Intäkter och kostnader Finansförvaltning

Finansförvaltning	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter exkl finansnetto	0	0	0	0	0	0	0
Finansnetto	666	360	362	767	101	407	405
Kostnader	-9	-12	-12	-10	-1	2	2
Resultat	657	348	350	758	101	410	408

Verksamheten finansförvaltning innehåller främst förväntad avkastning från kapitalförvaltningen i enlighet med beslutade avkastningskrav. Intäkterna från kapitalförvaltningen överstiger både föregående års utfall och budget, medan kostnaderna är i nivå med budget och föregående års utfall.

Styrning och ledning

Ledning och administration

Uppdraget är att löpande säkra och utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning.

I syfte att skapa förbättrade förutsättningar för strategisk styrning och ledning pågår ett långsiktigt utvecklingsarbete inom området genom överläggningar mellan förtroendevalda i stiftens och på den nationella nivån. Samarbetet på chefstjänstemannanivå utvecklas också för att etablera ökad samordning, samverkan och en hållbar utveckling.

Ett projekt för genomlysning av all verksamhet sker inom Svenska kyrkan i utlandet. Insatserna som pågår ska säkerställa att verksamheten sker i för de olika länderna lämpliga juridiska former och att tillstånd finns för den verksamhet som bedrivs. Genomlysningen, som även berör lokalerna, har intensifierats under året.

Under 2017 infördes bl.a. en ny ekonomimodell för verksamheten på nationell nivå varför detaljbudget för 2017 presenteras i en form och årsredovisningen för 2017 i den nya modellen.

Tabell 10. Intäkter och kostnader Styrning och ledning

Styrning och ledning	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	-1	0	0	-1	0	-1	-1
Kostnader	-26	-49	-44	-26	0	23	18
Resultat	-26	-49	-44	-27	-1	22	17

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för kyrkostyrelse och råden, kyrkokansliets styrning och ledning m.m. Här återfinns även kostnader för den juridiska genomgången av Svenska kyrkan i utlandet.

Intäkterna är i nivå med budget och föregående års utfall. Kostnaderna är i nivå med föregående års utfall men är lägre än budget vilket främst beror på att budgeterade förfogandemedel och omställningsreserver inte har behövt tas i anspråk fullt ut.

Internt stöd

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Kyrkostyrelsen utfärdar regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Tabell 11. Intäkter och kostnader Internt stöd

Internt stöd	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	2	1	1	2	0	1	1
Kostnader	-84	-105	-56	-52	32	53	4
Resultat	-82	-104	-54	-50	32	54	4

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för internt stöd gällande, ekonomi, fastigheter och service, arkiv, kommunikation, juridik, personal m.m.

Intäkterna är i nivå med budget. Kostnaderna är lägre än budget och föregående års utfall, vilket till stor del beror på anpassningar till den nya ekonomimodellen som infördes 2017.

Ekonomi

Nedan redovisas den totala ekonomin för den nationella nivån ur ett resultaträkningsperspektiv till skillnad mot tidigare då den redovisats ur ett verksamhetsperspektiv.

Tabell 12. Känslighetsanalys finansiering

Känslighetsanalys	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (mnkr)
Avgift gemensam verksamhet	1 öre	140
Medlemsandel	1 %	9
Avkastning på värdepappersportföljen	1 %	79

Den viktigaste intäkten i Svenska kyrkan är kyrkoavgiften. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster (kyrkoavgiftsunderlaget) är därmed centrala faktorer. In- och utträden 2017 påverkar kyrkoavgiftsintäkten först år 2020. Medlemmarnas inkomster 2016 påverkar kyrkoavgiftsintäkten år 2018. Den ekonomiska utvecklingen globalt påverkar utvecklingen i Sverige och därmed kyrkoavgiftsunderlaget. Andra faktorer som kan ha betydelse för verksamheten är förändringar i skattesystemet, politiska beslut kring offentliga bidrag som t.ex. bidragen från Sida. Därtill råder osäkerhet om utvecklingen på finansmarknaden.

I tabellen nedan redovisas den totala budgeten för den nationella nivån där samtliga intäkter och kostnader ingår, samt jämförelsesiffror från bokslutet 2016 detaljbudget 2017 och tidigare beslutad ram.

Tabell 13. Resultaträkning

Resultaträkning	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Allmän utjämningsavgift	902	929	929	932	30	3	3
Utjämningsavgift församlingsnivå	771	790	794	798	27	8	4
Särskild utjämningsavgift	8	0	0	0	-8	0	0
Insamlade medel	195	216	216	179	-16	-37	-37
Kyrkoantikvarisk ersättning	591	460	460	557	-34	97	97
Erhållna bidrag	200	239	226	225	25	-14	-1
Övriga intäkter	81	94	74	91	10	-3	17
Förändr. ändamålsbest. medel	41	4	11	25	-16	21	14
<i>Summa intäkter exkl. finansförvaltning</i>	<i>2 789</i>	<i>2 733</i>	<i>2 710</i>	<i>2 808</i>	<i>19</i>	<i>75</i>	<i>98</i>
Finansnetto	666	360	362	767	101	407	405
Summa intäkter	3 455	3 093	3 072	3 575	120	482	503
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-771	-790	-795	-799	-28	-9	-4
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-178	-224	-215	-212	-34	12	3
Kyrkoantikvarisk ersättning	-591	-460	-460	-555	36	-95	-95
Utveckl.samarbete/bistånd	-282	-300	-260	-280	2	20	-20
Övriga lämnade bidrag	-141	-181	-208	-125	16	56	83
Externa kostnader	-491	-546	-525	-541	-50	5	-16
Personalkostnader	-403	-452	-457	-419	-16	33	38
Avskrivningar	-13	-10	-10	-8	5	2	2
<i>Summa kostnadsram</i>	<i>-2 870</i>	<i>-2 962</i>	<i>-2 928</i>	<i>-2 938</i>	<i>-68</i>	<i>24</i>	<i>-10</i>
Fastighetskostnader utland	-13	-16	-27	-10	3	6	17
Dela tro – dela liv	-25	-14	-9	-6	19	8	3
Summa kostnader	-2 907	-2 992	-2 964	-2 954	-47	38	10
Årets resultat	547	102	108	621	74	519	513

Nettoresultatet för 2017 uppgår till 621 mnkr. Det är väsentligt högre än både budget och föregående års utfall. Avvikelsen beror till största del på finansnettot som är ett resultat från kapitalförvaltningen som haft en avkastning som varit 405 mnkr högre än budget.

Intäkter jämfört med föregående år

I jämförelse med föregående år har intäkterna ökat med 120 mnkr. Detta förklaras främst av en ökning inom kapitalförvaltningen med 101 mnkr samt genom ökad allmän utjämningsavgift, ökad utjämningsavgift på församlingsnivå och ökade erhållna bidrag.

Inom erhållna bidrag finns bl.a. en intäkt bestående av statliga medel till arbetet med flykting- och asylsökande som uppgår till 8 mnkr.

Insamlade medel har sjunkit i jämförelse med föregående år, främst inom den internationella verksamheten. Ökade övriga intäkter förklaras av intäkter i samband med kyrkovalet, GIP och GAS.

Intäkter jämfört med budget

Sammanlagda intäkter är också högre än budget. Den största avvikelser återfinns inom kapitalförvaltningen som redovisar intäkter som är 405 mnkr högre än budgeterat.

Allmän utjämningsavgift och utjämningsavgift församlingsnivå har en avvikelse som beror på underskattning av kyrkoavgiftsunderlaget för beskattningsår 2015.

Ökad kyrkoantikvarisk ersättning motsvaras av samma kostnadsökning och beror på högre användning av ersättningen.

Insamlade medel är lägre än budgeterat, främst inom den internationella verksamheten. Högre nyttjande av ändamålsdestinerade medel kompenserar för lägre insamlade medel i den internationella verksamheten.

Kostnader jämfört med föregående år

Av kostnaderna utgör en övervägande del bidrag till stift, pastorat och församlingar, till exempel bidrag inom ramen för utjämningsystemet, den kyrkoantikvariska ersättningen och de riktade bidragen.

I jämförelse med föregående år har totala kostnader ökat med 47 mnkr. Ökningen beror bland annat på ökade utjämningsbidrag samt att de externa kostnaderna är högre än föregående år, främst på grund av projektet för flytt av serverhallar.

Personalkostnader är 16 mnkr högre än föregående år, vilket främst förklaras av att Trossamfundet har bytt princip för beräkning av pensionskostnader. Från och med 2017 tillämpas Pensionskassans prognos.

Kostnader jämfört med budget

Sammanlagda kostnader är 10 mnkr lägre än budgeterat vilket främst beror på att kostnaderna för utlandsfastigheter samt *Dela tro – dela liv* blivit lägre än förväntat. Kostnadsramen är 10 mnkr högre än tidigare planering men ligger inom av kyrkomötet givna ramar.

Utjämningsbidraget på stiftsnivå är lägre än budgeterat. Det har påverkats av utdelning av vinstmedel från prästlönetillgångarna.

Den ökade kostnaden för kyrkoantikvarisk ersättning motsvaras av samma intäktsökning och beror på högre användning av ersättningen.

Kostnaderna för utvecklingssamarbete/bistånd påverkas av externa bidrag till det internationella arbetet. Övriga lämnade bidrag är lägre på grund av att GIP-bidraget till stiftet, nyttjats i lägre omfattning än planerat.

De externa kostnaderna överstiger budget med 16 mnkr, vilket bl.a. kan hänföras till kostnaden för flytt av serverhallar som är 31 mnkr högre än detaljbudget och inte fanns med i ram men har balanserats av outnyttjad reserv.

Personalkostnaderna är 38 mnkr lägre än budgeterat, vilket beror på vakanser, men ska ses tillsammans med kostnader för inhyrd personal som överstiger budget med 14 mnkr.

Tabell 14. Nationell fastighetsfinansiering

Fastighetskostnader utland	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Svenska kyrkan i utlandet	-12	-14	-23	-9	3	5	14
STI	-1	-2	-3	-1	0	1	2
Resultat	-13	-16	-27	-10	3	6	17

Den nationella fastighetsfinansieringen löper vid sidan om både detaljbudget och rambudget som ett totalbelopp över en femårsperiod. I beloppen i tabellen ingår avskrivningar avseende redan vidtagna åtgärder på fastighetsområdet.

Fastighetskostnaderna är lägre än tidigare planering, vilket beror på att vissa projekt har skjutits fram samt att arbete på fastigheten i Paris aktiverats som en tillgång och kostnadsförs som avskrivningar under flera år. Under året har bl.a. genomförts en ombyggnation av köket i Los Christanos sam underhållsåtgärder på lokaler i Melbourne och Bryssel.

Till grund för arbetet med utlandsfastigheter finns en detaljerad lokalförsörjningsplan som stödjer prioritering mellan olika projekt.

Tabell 15. Satsning på undervisning och mission (Dela tro – dela liv)

Dela tro – dela liv	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Dela tro - dela liv	-25	-14	-9	-6	19	8	3
Resultat	-25	-14	-9	-6	19	8	3

Kostnaderna för satsningen *Dela tro – dela liv* har under året uppgått till 6 mnkr vilket är lägre än budgeterat. De totala kostnaderna för satsningen uppgår till 60 mnkr under perioden 2013–2018.

Tabell 16. Rådet för internationell mission och diakoni

Resultat Rådet för internationell mission och diakoni	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Insamlade medel	174	194	194	158	-16	-36	-36
Erhållna bidrag	172	230	216	209	37	-21	-7
Övriga intäkter	2	1	1	2	0	1	1
Förändr. ändamålsbest. medel	40	3	9	22	-18	19	13
Summa intäkter	387	428	420	392	5	-36	-28
Utveckl.samarbete/bistånd	-282	-300	-260	-280	2	20	-20
Övriga lämnade bidrag	-7	-1	-27	-5	2	-4	22
Externa kostnader	-79	-86	-90	-76	3	10	14
Personalkostnader	-120	-133	-135	-125	-5	8	10
Avskrivningar	0	0	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-489	-520	-513	-485	4	35	28
Resultat	-102	-93	-93	-94	8	-1	-1

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Samordna och utveckla internationell mission och diakoni är den

största. Vidare återfinns kostnader främst inom verksamheterna Stödja utveckling av församlingslivet, Bidra till samhällsutvecklingen och Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld.

Den sammanlagda externa finansieringen är högre än föregående år men lägre än tidigare planering. Insamlade medel har minskat sedan föregående år och är lägre än planerat, medan intäkter från erhållna bidrag är lägre än budget men högre än föregående år. Ökningen av erhållna bidrag består till stor del av ökade bidrag från Sida. Nyttjande av ändamålsdestinerade medel är högre än budget för att kompensera för lägre insamlade medel.

Totala kostnader för verksamheten är lägre än tidigare planering på grund av lägre personalkostnader samt lägre externa kostnader för engagemang, insamling och kommunikation än planerat.

Tabell 17. Rådet för Svenska kyrkan i utlandet

Resultat Rådet för Svenska kyrkan i utlandet	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Insamlade medel	9	10	9	8	-1	-2	-1
Erhållna bidrag	4	4	4	4	0	0	0
Övriga intäkter	6	3	3	4	-2	1	1
Förändr. ändamålsbest. medel	0	1	1	3	3	2	2
Summa intäkter	20	18	17	18	-2	0	1
Utveckl.samarbete/bistånd	0	0	0	0	0	0	0
Övriga lämnade bidrag	-5	-6	-6	-6	-1	0	0
Externa kostnader	-16	-12	-11	-17	-1	-5	-6
Personalkostnader	-74	-71	-72	-71	3	0	1
Avskrivningar	-2	-1	-1	-1	1	0	0
Summa kostnader	-97	-91	-90	-95	2	-4	-5
Resultat	-77	-74	-73	-77	0	-3	-4

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Stödja utveckling av församlingslivet är den största.

Intäkterna är lägre än föregående år men i nivå med budget. Insamlade medel är lägre än tidigare planering.

Kostnaderna är i nivå med föregående år men högre än budget på grund av valutakurspåverkan och en något större omsättning av utsänd personal än planerat.

Både intäkter och kostnader påverkas av filialerna som konsolideras in i Trossamfundet. Under året har församlingen i Torrevieja övergått från att vara filial till att vara en egen juridisk person vilket påverkar övriga intäkter.

Kostnader som finansieras genom nationell fastighetsfinansiering redovisas i egen tabell 14. Utredningar av juridisk karaktär i utlandsförsamlingarna redovisas under verksamheten Styrning och ledning i tabell 10.

Tabell 18. Ändamålsbestämda medel

Ändamålsbestämda medel	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Internationell mission och diakoni	82	91	85	60	-22	-31	-25
Arbete bland svenskar i andra länder	28	27	27	26	-2	-1	-1
Övriga verksamheter	38	36	36	38	0	2	2
Utgående balans	149	154	148	123	-26	-31	-25

Tabellen visar ändamålsbestämda medel per 31 december respektive år. Ändamålsbestämda medel har nyttjats i högre grad inom den internationella verksamheten än planerat för att kompensera för lägre externa intäkter än planerat. I övrigt är avvikelserna en följd av att siffrorna för DB 2017 samt RAM 2017 har justerats på grund av omklassificeringar mellan verksamheter.

Tabell 19. Eget kapital och mål för eget kapital

Fritt eget kapital	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Fritt eget kapital	7 619	7 260	7 469	8 240	621	980	771
Lägsta nivå fritt eget kapital	6 500	6 630	6 630	6 613	113	-17	-17
Skillnad mot lägsta nivå	1 119	630	839	1 627	508	997	788

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december respektive år, det av kyrkomötet beslutade lägsta värdet samt skillnaden däremellan.

Kyrkomötet har beslutat att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6 500 mnkr från utgången av 2016. Målet för storleken på det egna kapitalet ska årligen justeras med hänsyn till konsumentprisindex. Det egna kapitalet uppgår till 8 240 mnkr, varav 2 676 mnkr avser orealiserade vinster inom finansförvaltningen.

Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Kyrkostyrelsen har inom ramen för beredningsarbetet med Svenska kyrkans kapitalsituation fört en dialog med stiftens och funnit en samsyn kring att det krävs mer av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden.

Riktat församlingsbidrag

Riktat församlingsbidrag (RFb) är en form av omställningsbidrag som bidrar med finansiering av verksamhet som syftar till att, genom samverkan, skapa grund för bestående effektiviseringar i verksamheten hos församlingar och pastorat. Totalt har kyrkomötet beslutat om 400 mnkr i riktat församlingsbidrag fördelat på fyra beslut à 100 mnkr. Det första årets bidrag (med beslut fattat år 2011) är inte längre möjligt att disponera. För övriga år har kyrkostyrelsen i slutet av 2016 beslutat att stiftens kan begära utbetalning av kvarvarande inestående riktat församlingsbidrag som ett förskott, där stiftens disponerar medlen fram till utgången av 2019. Möjligheten infördes för att förenkla administrationen av riktat församlingsbidrag. Förskottsutbetalningen verkställdes i mars 2017, där ett stift valde att avstå från att begära förskottsutbetalning. För att det ändå ska vara möjligt att gemensamt följa upp användningen av RFb har stiftens fortsatt administrera bidraget i det gemensamma projekthanteringssystemet (PHS) även efter det att förskotten betalades ut.

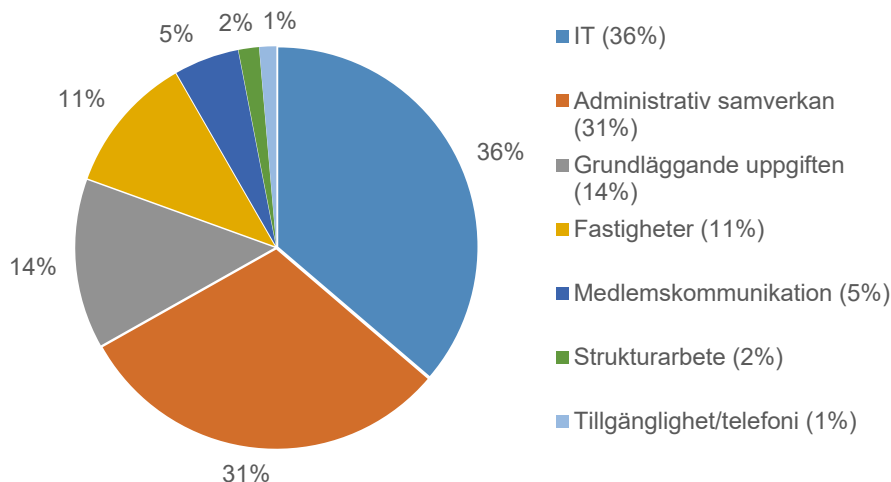
Som framgår i tabellen nedan är större delen av de tilldelade medlen förbrukade vid utgången av 2017.

Tabell 20. Riktat församlingsbidrag 2011–2017

Stift	Tilldelning		Beslut		Förbrukning		Kvar att använda Mnkr	Förbrukning 2017 Mnkr
	Mnkr	Andel	Mnkr	Andel	Mnkr	Andel		
Uppsala	33	8%	33	100%	19	59%	11	0
Linköping	24	6%	24	100%	22	91%	2	3
Skara	25	6%	24	96%	24	98%	1	3
Strängnäs	25	6%	25	100%	14	58%	11	4
Västerås	26	7%	26	100%	24	91%	2	3
Växjö	28	7%	21	75%	21	75%	7	3
Lund	58	14%	57	98%	37	64%	21	9
Göteborg	54	13%	52	96%	49	92%	5	6
Karlstad	17	4%	17	100%	15	89%	2	0
Härnösand	18	4%	16	89%	16	89%	2	6
Luleå	25	6%	23	92%	22	88%	3	4
Visby	3	1%	3	100%	3	100%	0	1
Stockholm	65	16%	65	100%	60	92%	5	10
Totalt	400	100%	385	96%	326	82%	74	52

Stiften väljer själva vilka projekt som ska tilldelas riktat församlingsbidrag. En förutsättning är dock att de uppfyller de av kyrkomötet beslutade kriterierna. Av figuren nedan framgår fördelningen av riktat församlingsbidrag baserat på förbrukade och planerade projekt per område.

Diagram 4. Fördelning av riktat församlingsbidrag 385 mnkr

Noteras kan att IT och administrativ samverkan utgör 67 procent av beslutade medel. Den grundläggande uppgiften uppgår till 14 procent av beslutade medel.

Den nationella nivåns kostnader för RFb, 400 mnkr, har redovisats det år som beslutet hänför sig till. Ovan nämnda förskottsutbetalning som gjordes under 2017 har därför inte påverkat den nationella nivåns resultat för 2017.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 8–9 maj 2018.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Aron Emilsson, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Lars Johnsson, Leif Nordlander, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström, Erik Sjöstrand samt tjänstgörande ersättarna Daniel Larson och Carl Seved Tigerhielm.

Föredragande: Ekonomi- och finanschef Gustaf af Ugglas

Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2018:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.